

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Zuzana Wisniowski

Název práce: Komparace politických procesů László Rajka, Rudolfa Slánského a Wladysława Gomułky

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

Jiří Kocian, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., Vlašská 9, Praha 1

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Zuzana Wisniowski se v předložené bakalářské práci zabývá komparací politických procesů s vysokými komunistickými funkcionáři v Maďarsku, Československu a Polsku. Pokusila se o postžení specifik a o nalezení možných analogií a rozdílů při přípravě a uskutečnění procesů s László Rajkem, Rudolfem Slánským a Władysławem Gomułkou. Jako cíl práce si vytkla nalézt důvody, které vedly k odlišnému postupu a vyústění procesu s W. Gomułkou, respektive vytkla si za cíl vysvětlit, proč nebyl W. Gomułka postaven před soud a odsouzen stejně jako další dva vybraní funkcionáři. Práce obsahuje vedle úvodu obsahujícího rozbor literatury, závěru a přehledu použité literatury a webových zdrojů šest výkladových kapitol. Autorka se v nich zabývá vysvětlením důležitých podnětů, které vyplývaly po druhé světové válce ze zájmů sovětské politiky podříditi si a připoutat prostřednictvím posílením pozic národních komunistických stran země sféry svého vlivu ve střední a východní Evropě a nastolit v nich komunistický systém moci. Připomíná správně, že jedním z nástrojů upevňování komunistické moci se staly politické procesy, jejichž zaměření se měnilo dle momentální potřeby. V období uplatňování teze o nutnosti odhalování vnějších a vnitřních nepřátel státu tyto procesy postihly, jak uvádí autorka, též řadu vysokých komunistických funkcionářů, které měly komunisty (ale i veřejnost) v daných zemích zastrašit a posílit jejich poslušnost. Upozorňuje, že mezi hlavní témata vnitrostranických procesů po roce 1948 patřila po sovětsko-jugoslávské roztržce obvinění z titoismu zdůvodňovaná nacionalistickou a pravicovou odchylkou, hledání spikleneckých center ve vedení KS v souvislosti s odhalováním imperialistických špiónů a zrádců ve straně, a též i zapojení antisemitismu do konceptu politických procesů po ochlazení vztahů SSSR s Izraelem od podzimu 1948. V práci dále Z. Wisniowski postupně zkoumá a srovnává procesy s výše uvedenými funkcionáři – sleduje politickou přípravu a okolnosti jednotlivých procesů, způsoby vyšetřování a průběh soudu a výši trestů. Upozorňuje, že kritérium pro srovnání průběhu soudního přelíčení bylo možné uplatnit pouze v případě L. Rajka a R. Slánského. K soudu a odsouzení W. Gomułky ze specifických důvodů, kterým autorka podrobně věnuje pozornost, totiž nedošlo. Zajímavě autorka líčí důvody, které vedly k zatčení jednotlivých protagonistů. Autorka správně připomíná, že oproti Rajkovu případu, se ukázala v mnohém konstrukce a příprava procesu s R. Slánským poněkud komplikovanější. U zrodu procesu s W. Gomułkou stálo dle Z. Wisniowski též obvinění založené na tezi zostření boje proti vnitřnímu nepříteli ve straně a z pravicové a nacionalistické odchylky. Vývoj Gomułkovy kauzy byl však poněkud jiný, i přes ostrá obvinění ze strany výrazně proslinistického B. Bieruta, se mohl Gomułka ve své kauze dočasně během letních měsíců roku 1948 veřejně na stranickém plénu bránit a zdůvodnit svoji představu o nezbytnosti polské cesty k socialismu. I když nakonec na začátku září 1948 přijal sebekritiku, zůstal však nadále až do roku 1949 členem politbyra strany. V únoru 1949 se ještě Gomułka setkal v Moskvě se Stalinem, byť v té době již byl tajně sledován a byl připravován Gomułkův vyšetřovací spis. Byl zatčen v srpnu 1951, během vyšetřování, do kterého však nebyli zapojeni sovětské poradci, odmítal veškerá obvinění a deklaroval, že u soudu vše veřejně odhalí. Po smrti Stalina v březnu 1953 se však vyšetřování zastavilo a Gomułka byl v prosinci 1954 propuštěn domů. Na rozdíl od Rajka a Slánského se tak Gomułkův případ k soudu nedostal. Gomułka se navíc v krizovém roce 1956 vrátil do čela PSDS a řídil zemi až do roku 1970.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Autorka podložila svůj výklad kritickým studiem literatury, ocenit lze též základní znalost tématu a práci s vybranou literaturou a webovými zdroji. Výklad závažné a nelehké problematiky je podán na velmi dobré odborné úrovni, není pouze popisný, je zároveň zajímavý a čtivý. To se odráží i v rovině tvůrčího přístupu, autorce se kromě stanovení základní cílové otázky vcelku dobře podařilo vyložit a komparovat specifika a širší kontext a okolnosti procesů s vybranými komunistickými funkcionáři. Práce má logickou strukturu, odpovídající metodologické ukotvení.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Formální a jazykové zpracování textu je na velmi dobré úrovni, správně jsou užívány citace a odkazy na literaturu.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Bakalářskou práci považuji za původní a velmi dobře zpracovanou práci. Silnou stránkou byl zjevný zájem autorky o problematiku. Ocenit lze, že autorka se pokusila vyložit a komparovat sledovanou problematiku ve více úrovních. V tomto smyslu lze ocenit tvůrčí přístup Z. Wisniowski.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Otázka k obhajobě – Lze stručně charakterizovat Gomulkovu éru v Polsku v letech 1956-1970 ?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA
(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Předkládaná bakalářská práce Zuzany Wisniowski „Komparace politických procesů László Rajka, Rudolfa Slánského a Wladysława Gomulky“ svým zpracováním a obsahem svůj cíl naplnila a splňuje požadovaná kritéria, pokládám ji za původní práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm v ý b o r n ě .

Datum:

Praha, 5. 6. 2016

Podpis:

Jiří Kocian
oponent práce

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.